

Rīgas Tehniskās universitātes
58. starptautiskā zinātniskā konference
(13.10.2017.)

Hidroģeoloģiskā modelēšana augsto purvu saglabāšanas un atjaunošanas projektu izstrādei

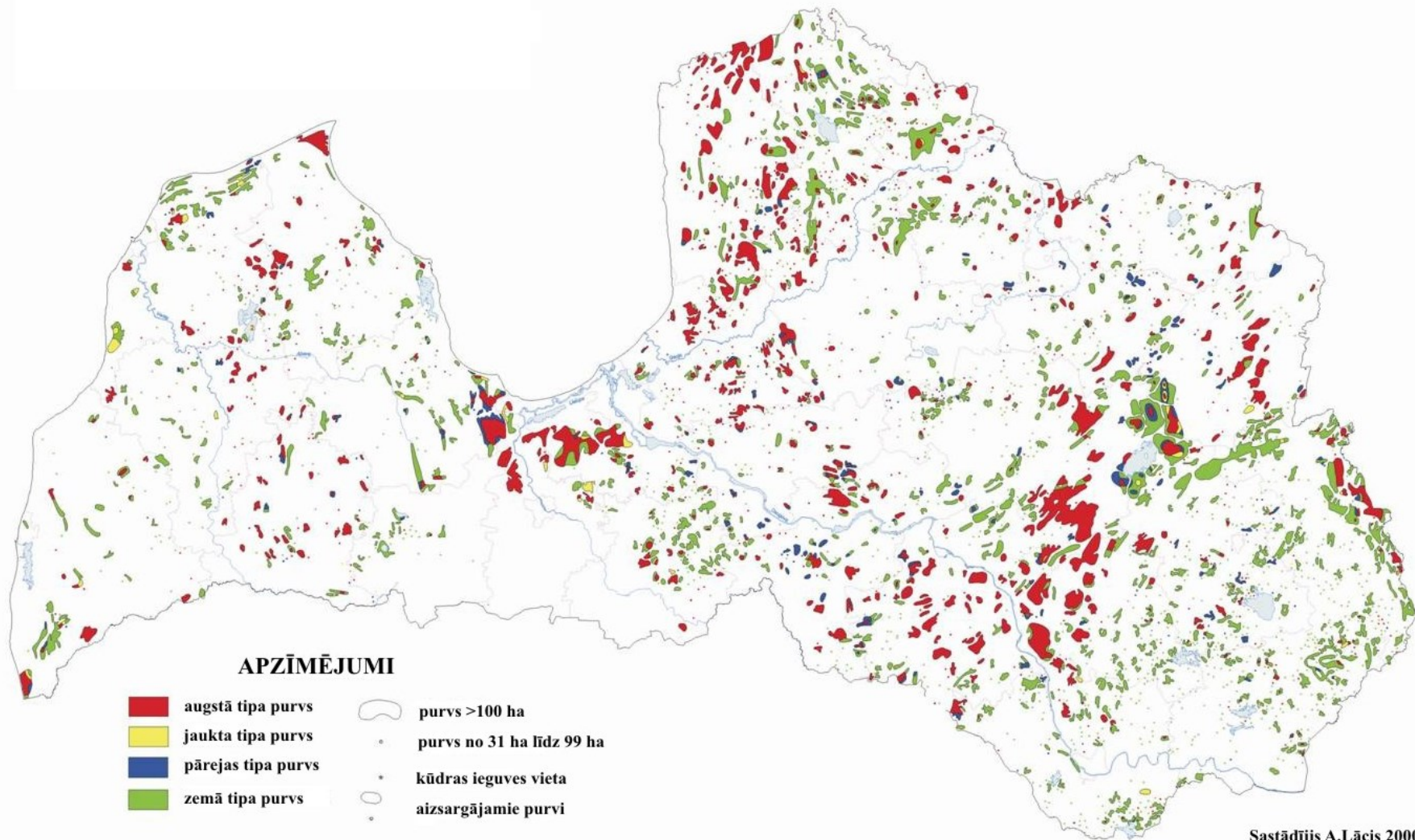
HYDROGEOLOGICAL MODELLING FOR DEVELOPMENT OF RAISED BOG
CONSERVATION AND RESTORATION PROJECTS

A. Spalviņš, K. Krauklis, O. Aleksāns, Rīgas Tehniskā universitāte, Latvija
J. Pētersons, Biedrība Baltijas krasti, Latvija

Purvi Latvijā

Viena no lielākajām Latvijas dabas bagātībām ir purvi, kas mūsdienās aizņem vairāk kā 10% no valsts teritorijas. Lielākie pēc platības ir augstā tipa purvi, kas atrodas Austrumlatvijas zemienē, Piejūras zemienē, Viduslatvijas zemienē un Ziemeļvidzemes zemienē. <http://www.latvijaskudra.lv/lv/kudra/purvi/>

Pētījuma objekti

Latvijas
vides
aizsardzības
fonds

Latvijas
Kūdras ražotāju
asociācija

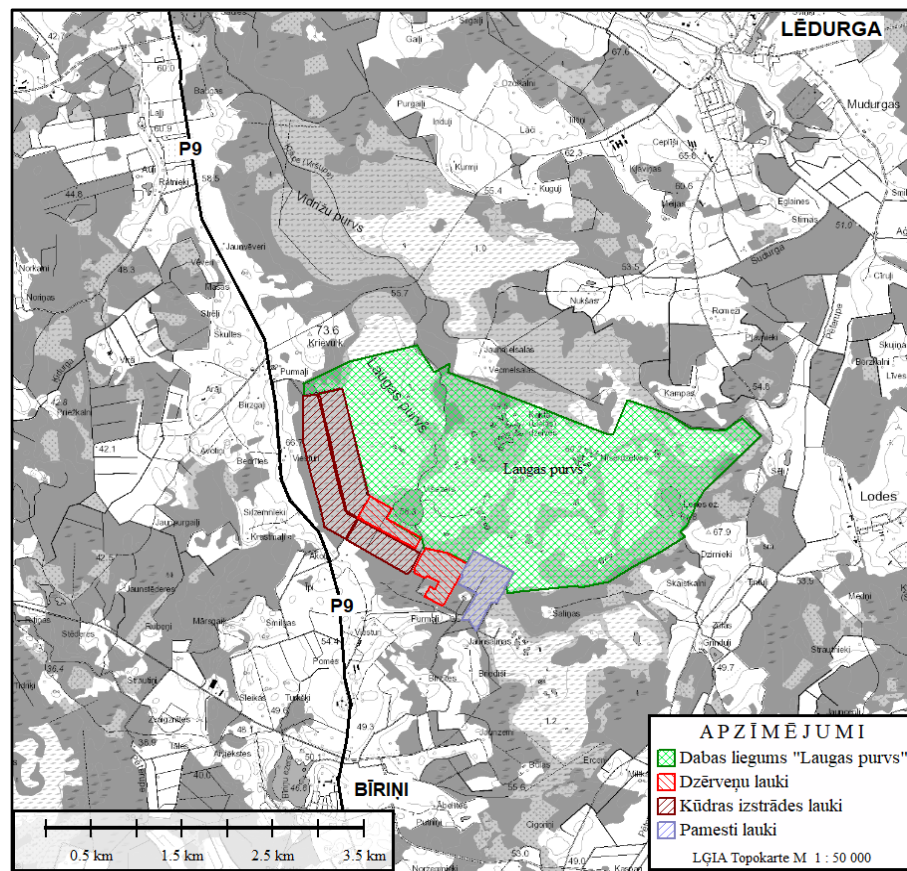
LIFE REstore – Degradēto purvu apsaimniekošana un ilgtspējīga izmantošana Latvijā Projekta Nr. LIFE14 CCM/LV/001103

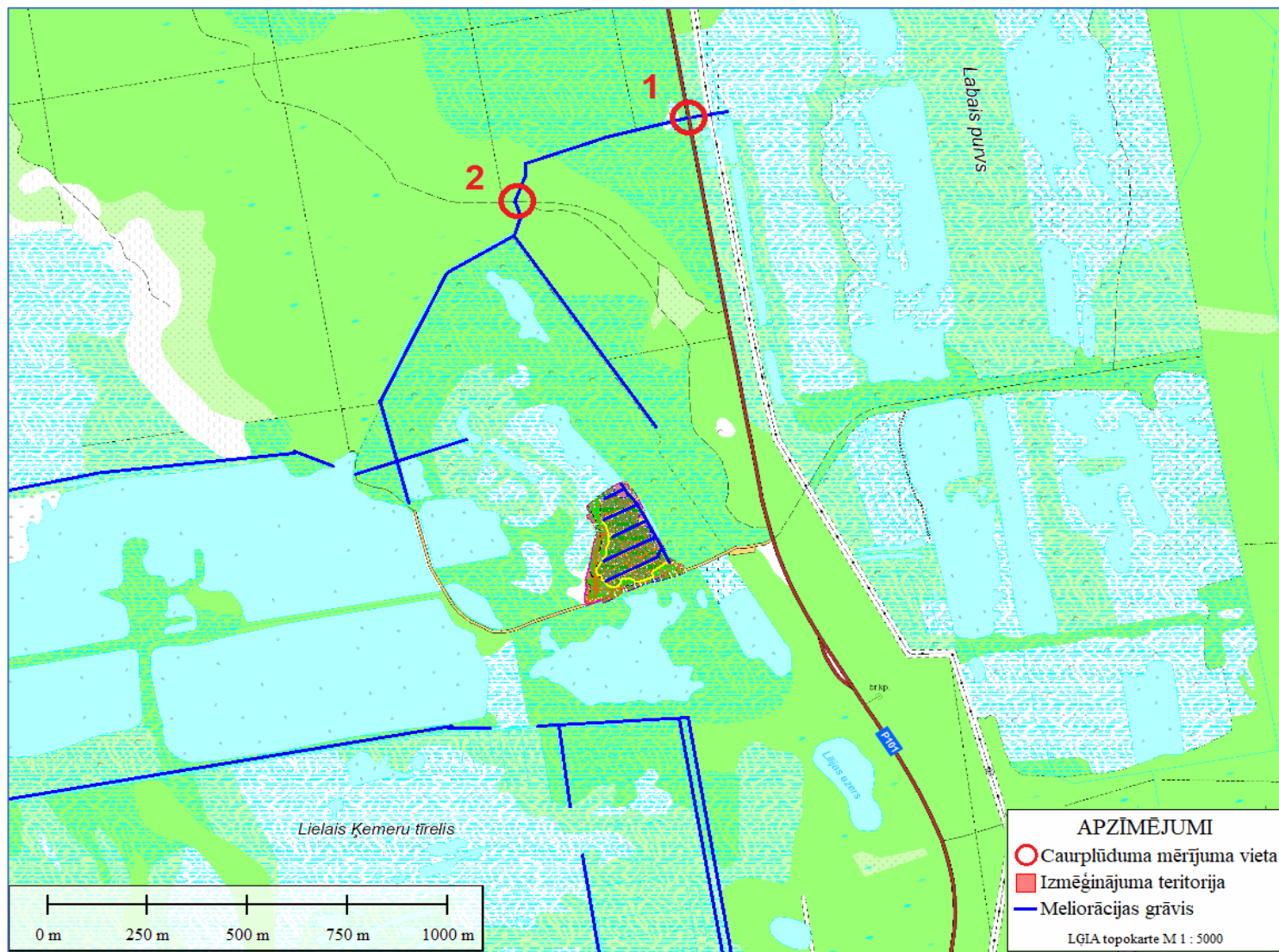
Ķemeru Lielais Tīrelis

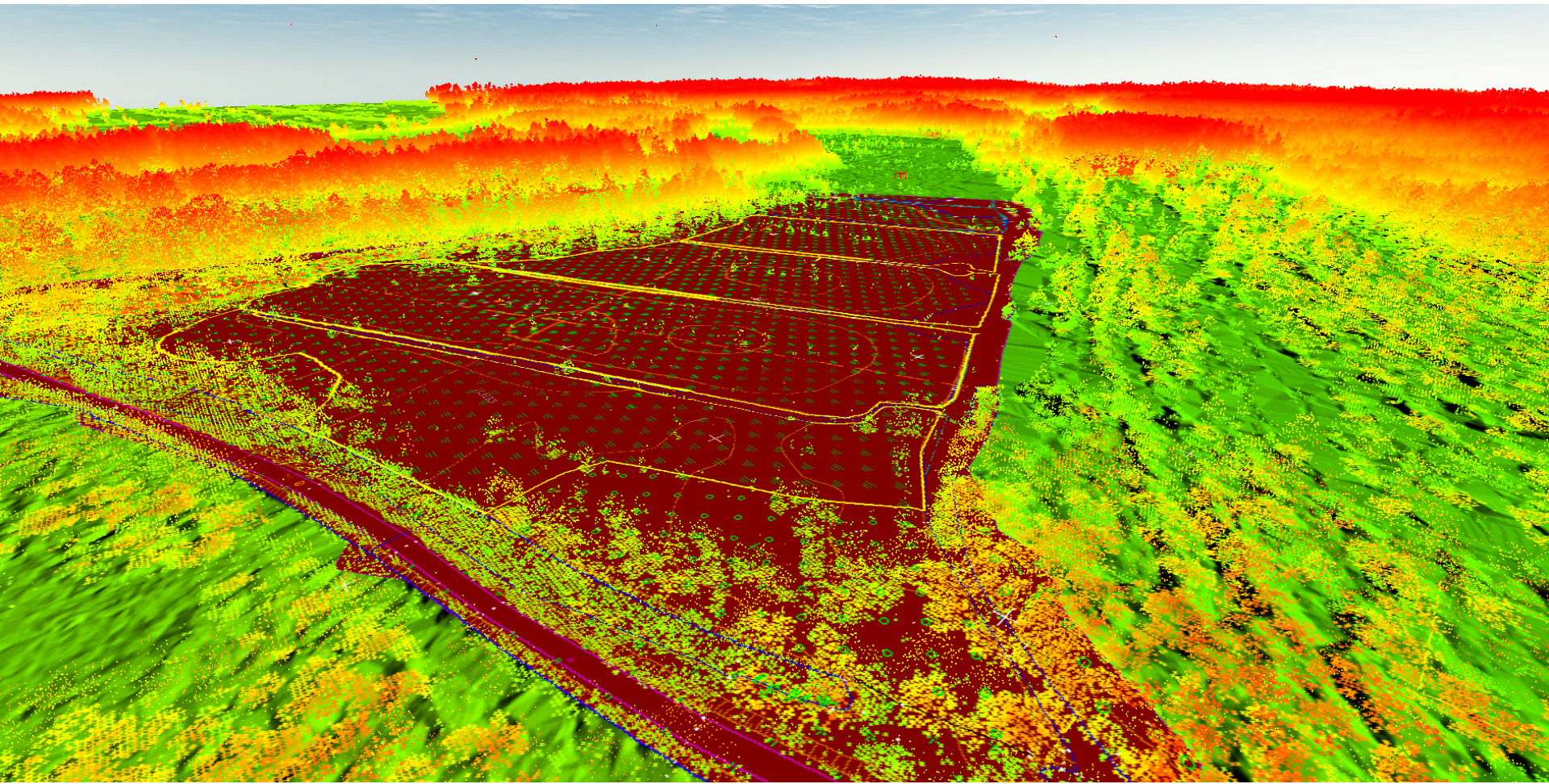
Laugas purvs

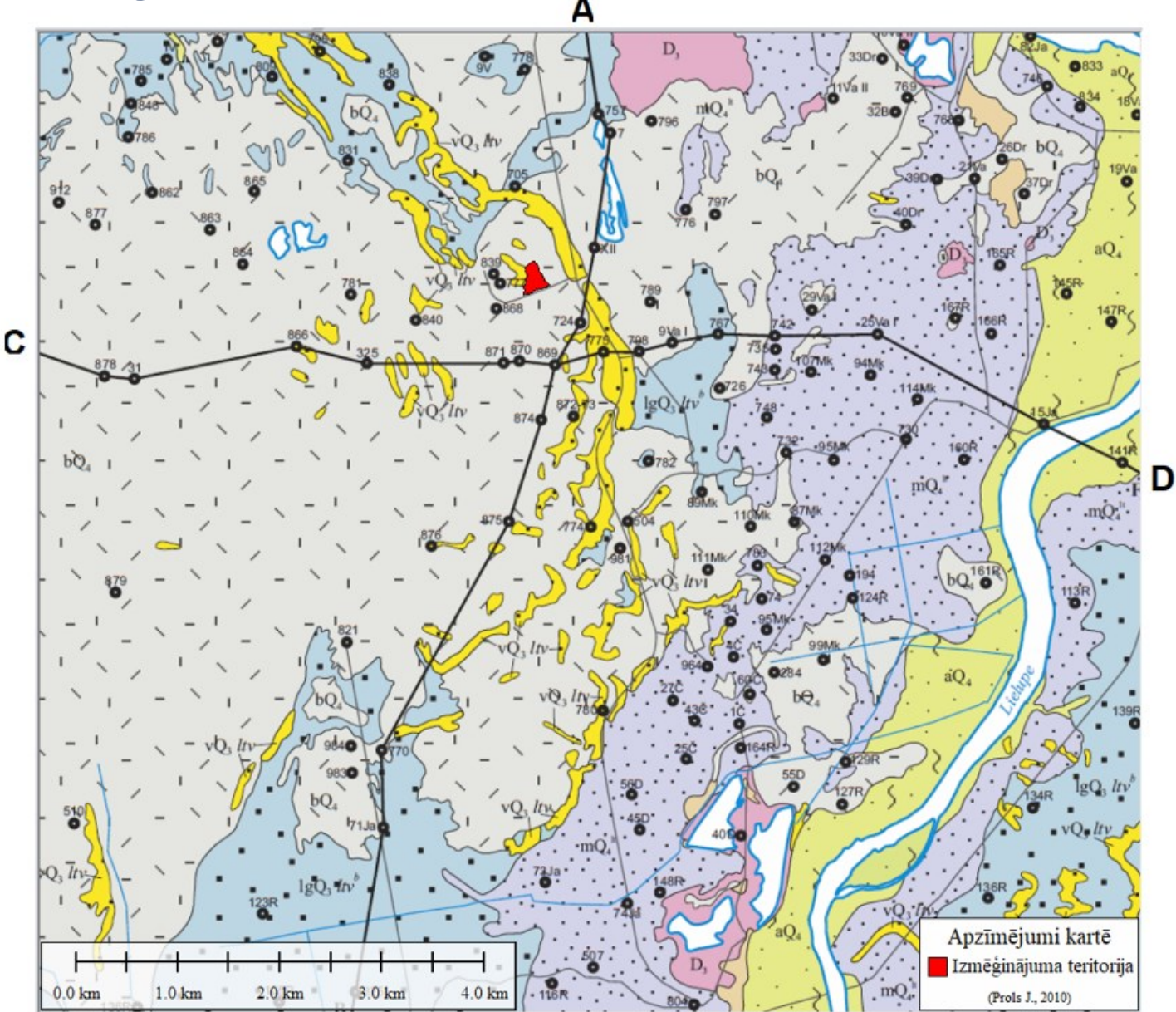
Ķemeru Lielā Tīreļa objekta novietojuma plāns

Pētījumu objekta virsmas telpiskais modelis, ģenerēts, izmantojot lāzerskenēšanas (LiDAR) datus

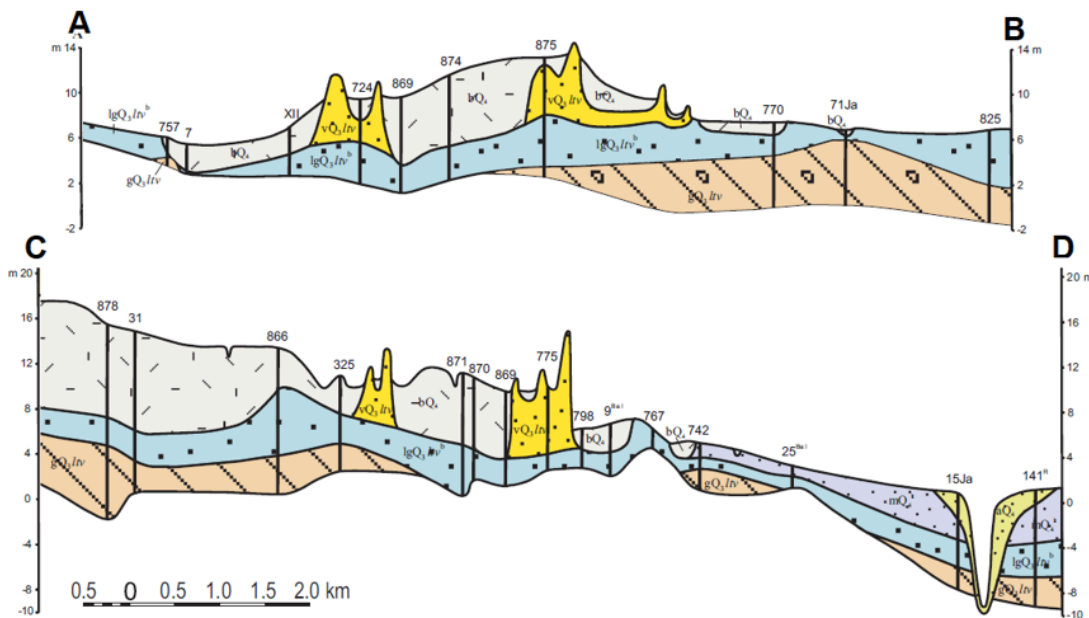

Kvartāra nogulumiežu karte (Prols, 2010)

Pētījumu objekta ģeoloģiskā uzbūve (Prols, 2010)

Ģeoloģiskie griezumumi

APZĪMĒJUMI

HOLOCĒNS

bQ ₂	Purvu nogulumu. Kūdra
lQ ₂	Ezeru nogulumu. Smilts, aleirīts, sapropelis, saldūdens kaļķiezis
aQ ₂	Aluviālie nogulumu. Smilts, grants, aleirīts, dūņas
vQ ₂	Eolie nogulumu. Smilts
mQ ₂ ^{na}	Pēclitorīnas jūras nogulumu. Smilts, grants
mQ ₂ ^{li}	Litorīnas jūras nogulumu. Smilts, grants

AUGŠPLEISTOCĒNS Latvijas svīta

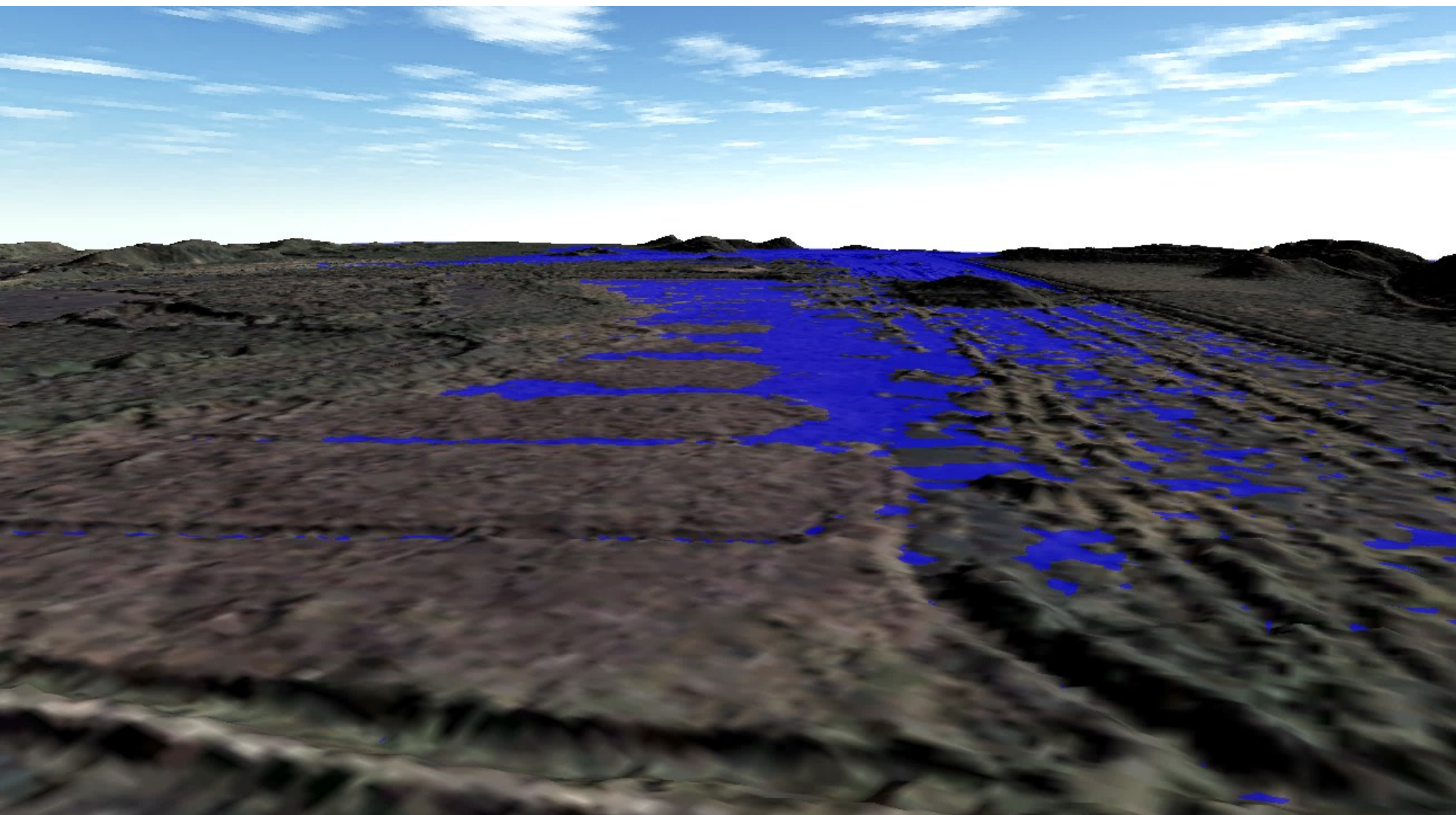
vQ ₃ /lv	Eolie nogulumu. Smilts
lgQ ₃ /lv ^b	Baltijas ledus ezera nogulumu. Smilts, grants, oļi, aleirīts
lgQ ₃ /lv	Limnoglaciālie nogulumu. Aleirīts, māls
fQ ₃ /lv	Fluvioglaciālie nogulumu. Smilts, grants, oļi
gQ ₃ /lv	Glacigēnie nogulumu. Morēnas mālsmilts un smilšmāls

Izstrādātā kūdras lauka centrālās daļas faktiski novērotais applūdums apsekošanas laikā, ūdens līmenim 8,75 m v.jl.

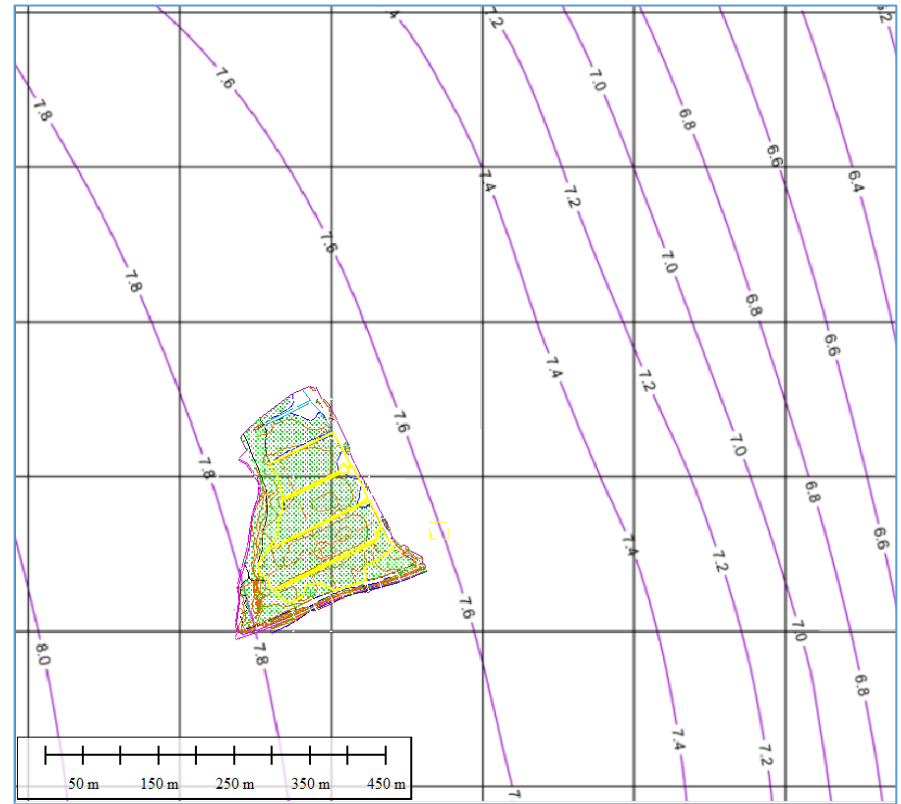
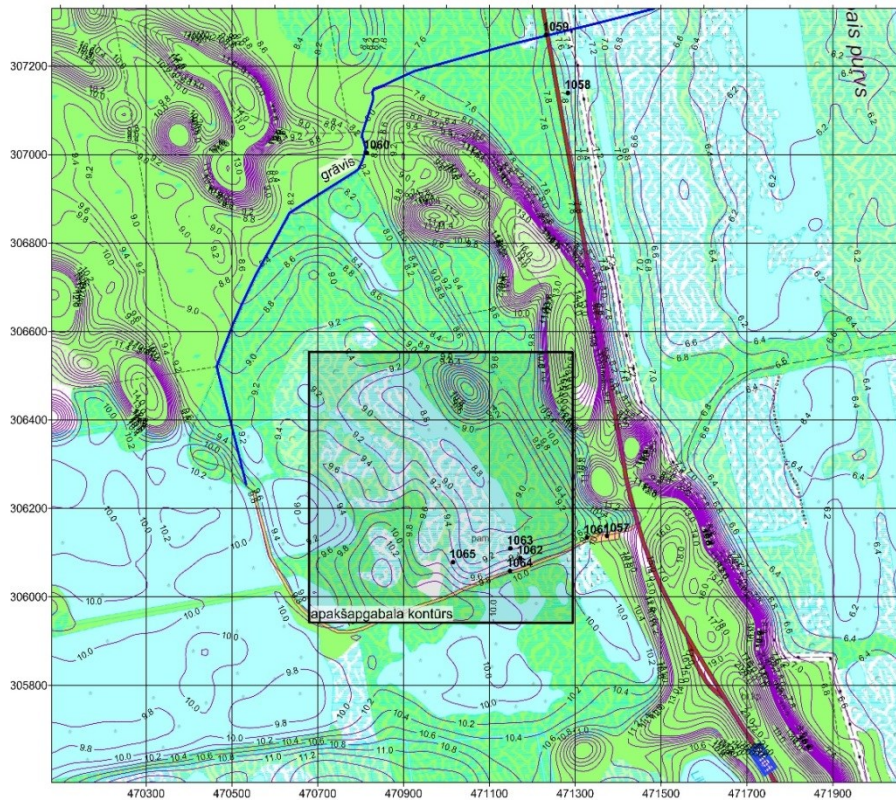

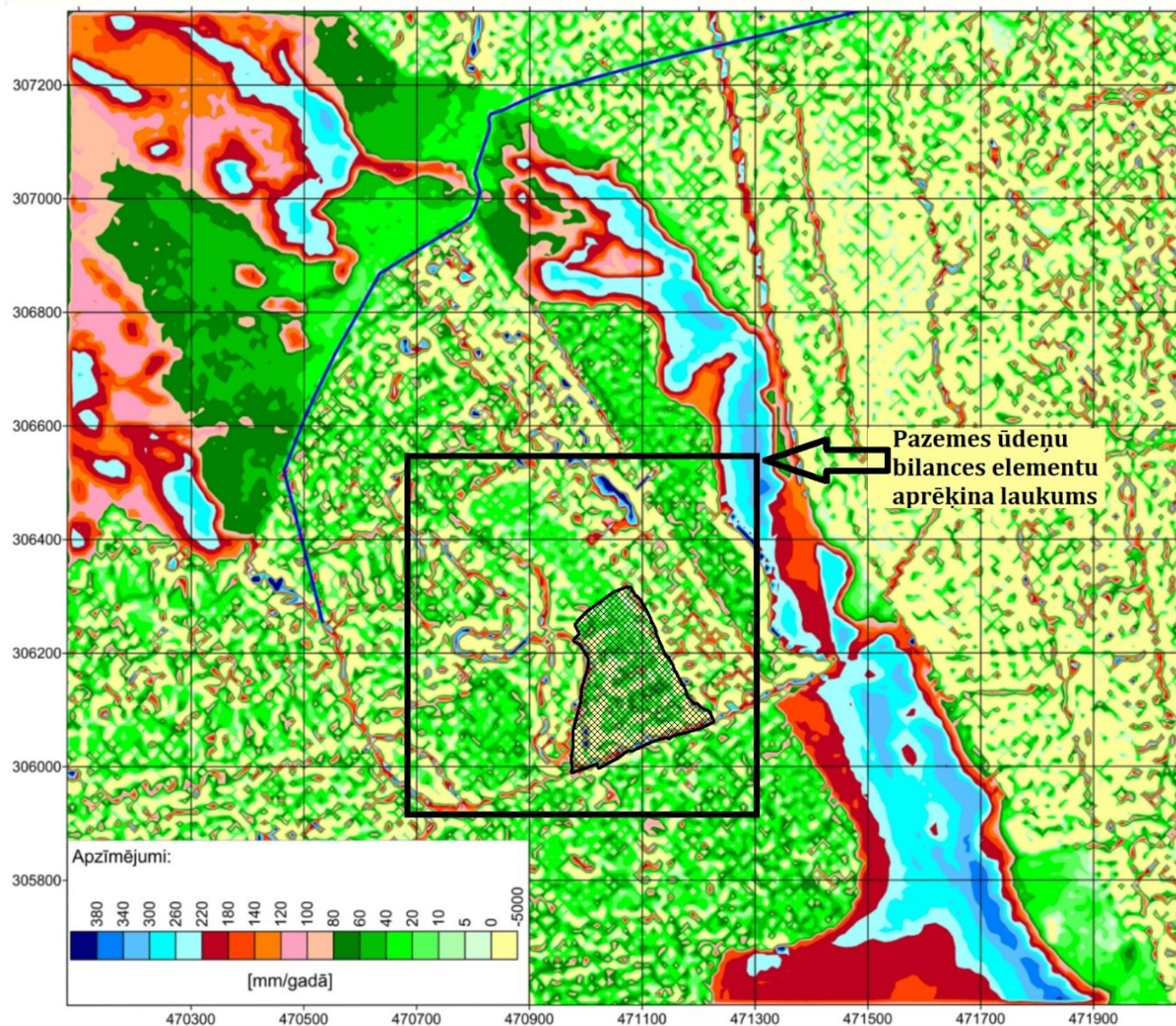
Izstrādātā kūdras lauka centrālās daļas modelētais, ūdens līmenim 8,75 m v.jl.

Projekta apgabala topoloģiskā karte ar digitālā reljefa augstumlīknēm un Modelētie pazemes ūdens līmeņi Q2 horizontā [m vjl]

Modelētā gruntsūdens horizonta (Q2) ūdens krājumu papildināšanās karte vertikālās filtrācijas rezultātā, [mm/gadā]

Hidroģeoloģiskā modelēšanas rezultāti

2. tabula. Pazemes ūdeņu bilances elementu aprēķins projekta teritorijai

Slāņa kods	Ūdens apjoms, m ³ /d												
	Slāņa augša			Slāņa apakša			Kopā	Slāņa robežas *					Grāvis
	ieplūde	izplūde	2+3	ieplūde	izplūde	5+6	4+7	R	A	Z	D	9+10+11+12	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
B2	60,1	-29,5	30,6	0,0	-31,1	-31,1	-0,5	0,1	0,2	0,0	0,2	0,5	~15-20**
Q2	31,1	0,0	31,1	0,0	-26,4	-26,4	4,7	8,7	-10,5	-5,1	2,2	-4,7	~3-4**
D3slp2	26,4	0,0	26,4	0,0	-23,6	-23,6	2,8	26,5	-24,2	-12,1	7,0	-2,8	0,0
Modelis	60,1	-29,5	30,6	0,0	-23,6	-23,6	7,0	35,3	-34,5	-17,2	9,4	-7,0	

3. tabula. Pazemes ūdeņu bilances elementu aprēķins visai modeļa teritorijai

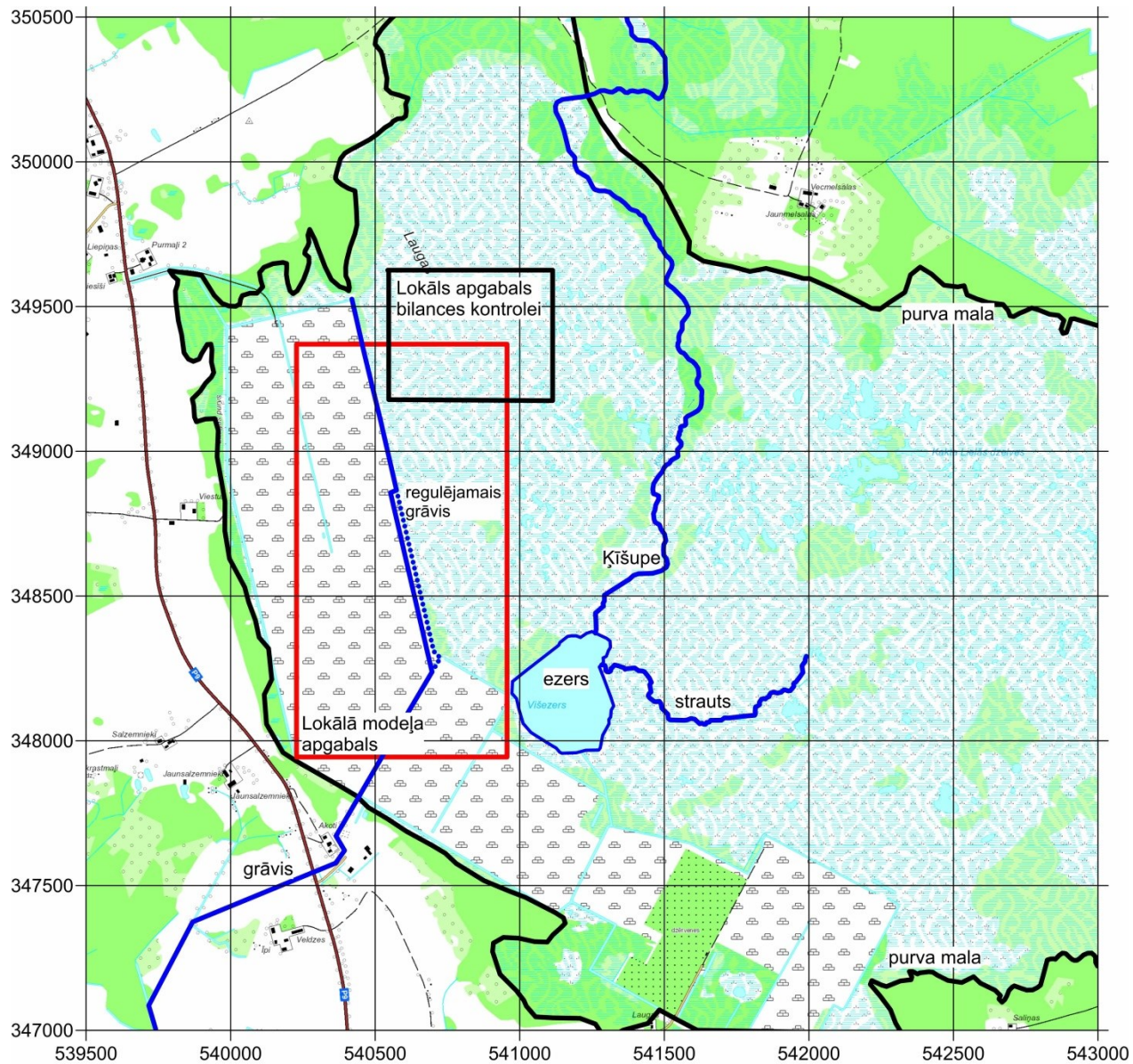
Slāņa kods	Ūdens apjoms, m ³ /d												
	Slāņa augša			Slāņa apakša			Kopā	Slāņa robežas *					Grāvis
	ieplūde	izplūde	2+3	ieplūde	izplūde	5+6	4+7	R	A	Z	D	9+10+11+12	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
B2	666,7	-192,7	474,0	9,2	-479,6	-470,4	3,6	0,1	0,0	0,0	0,5	0,6	-4,2***
Q2	479,6	-9,2	470,4	29,5	-385,0	-355,5	114,9	11,4	-53,5	-41,0	1,0	-82,1	-32,8
D3slp2	385,0	-29,5	355,5	0,0	-175,1	-175,1	180,4	40,9	-137,5	-87,1	3,3	-180,4	0,0
Modelis	666,7	-192,7	474,0	0,0	-175,1	-175,1	294,9	52,4	-191,0	-128,1	4,8	-261,9	-37,0

* R, A, Z, D – Rietumu, Austrumu, ziemeļu, dienvidu robeža bilances aprēķina laukumam

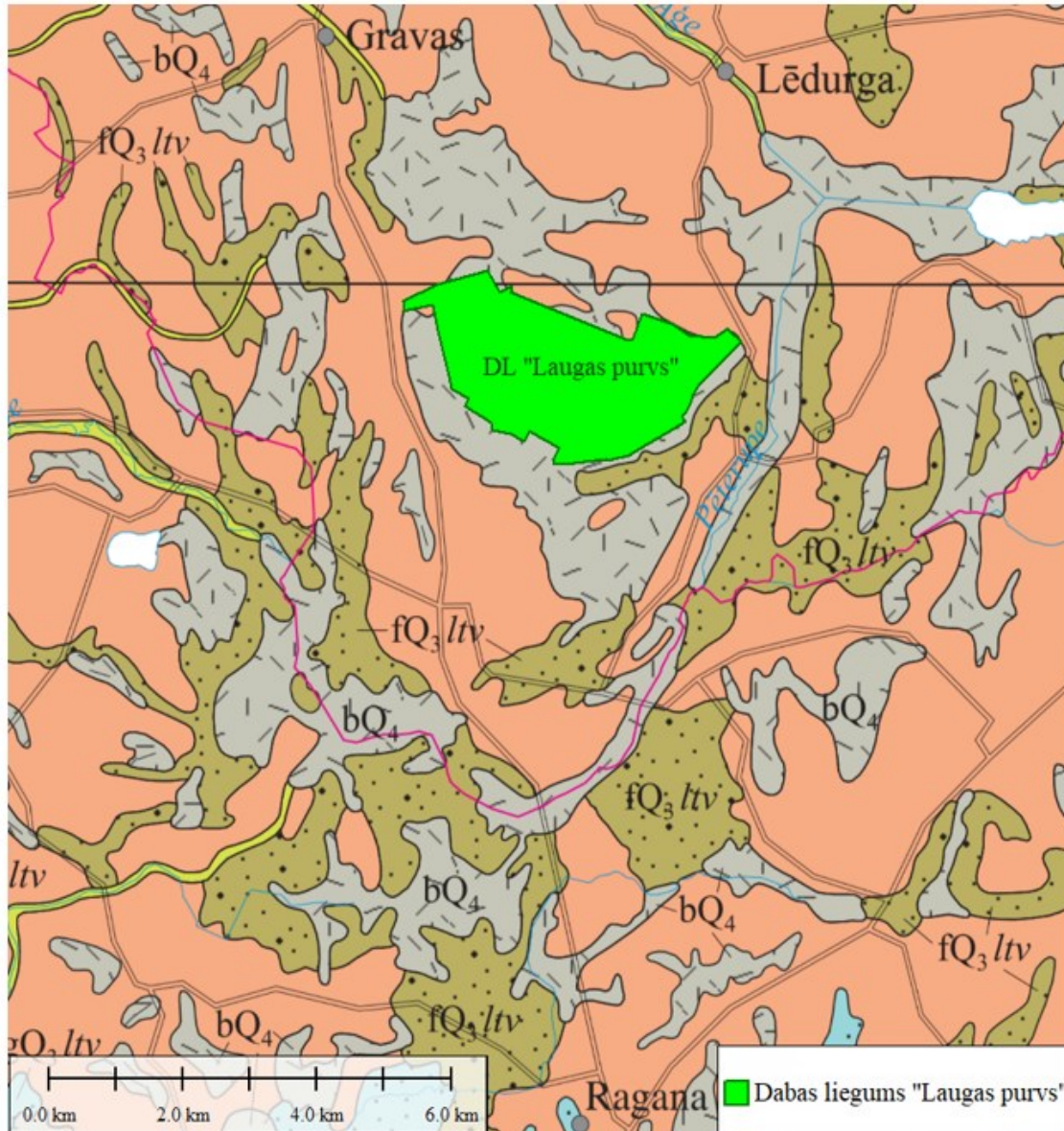
** Noteikts aptuveni, kā starpība no pazemes ūdeņu bilances elementu summas

*** Tikai horizontālā plūsma, bez virszemes ūdeņiem

Laugas purva modeļa nogabali

Laugas objekta Kvartāra nogulumiežu karte (Juškevičs, u.c., 2003)

HOLOCĒNS

- bQ_4 Purvu nogulumi.
Kūdra
- aQ_4 Aluviālie nogulumi.
Smilts, grants, oļājs, aleirīts

AUGŠPLEISTOCĒNS Latvijas svīta

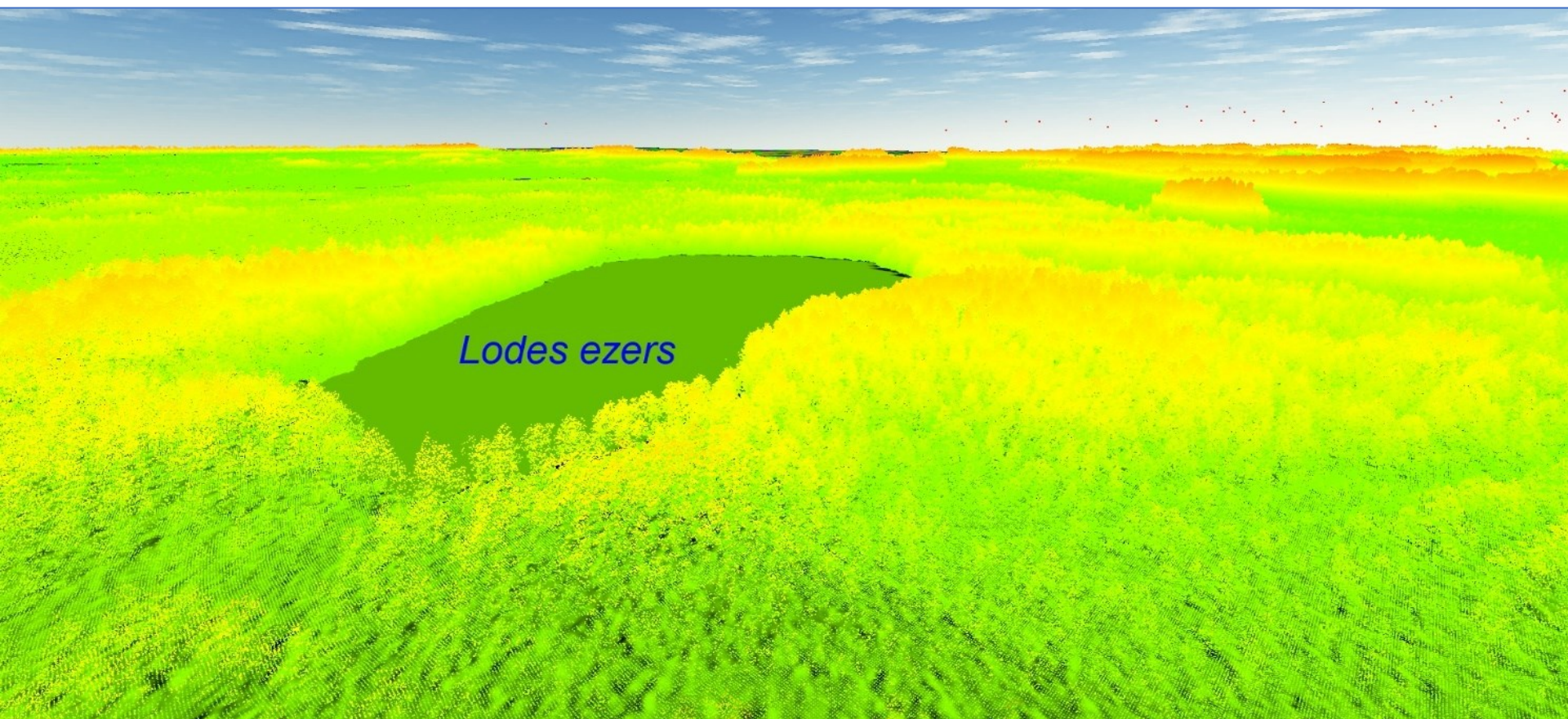
- fQ_3 *ltv* Fluvioglaciālie nogulumi.
Smilts, grants, oļājs
- gQ_3 *ltv* Glacigēnie nogulumi.
Morēnas mālsmilts un smilšmāls

Dabas liegums "Laugas purvs"

Devona nogulumiežu stratigrāfiskais kopprofils

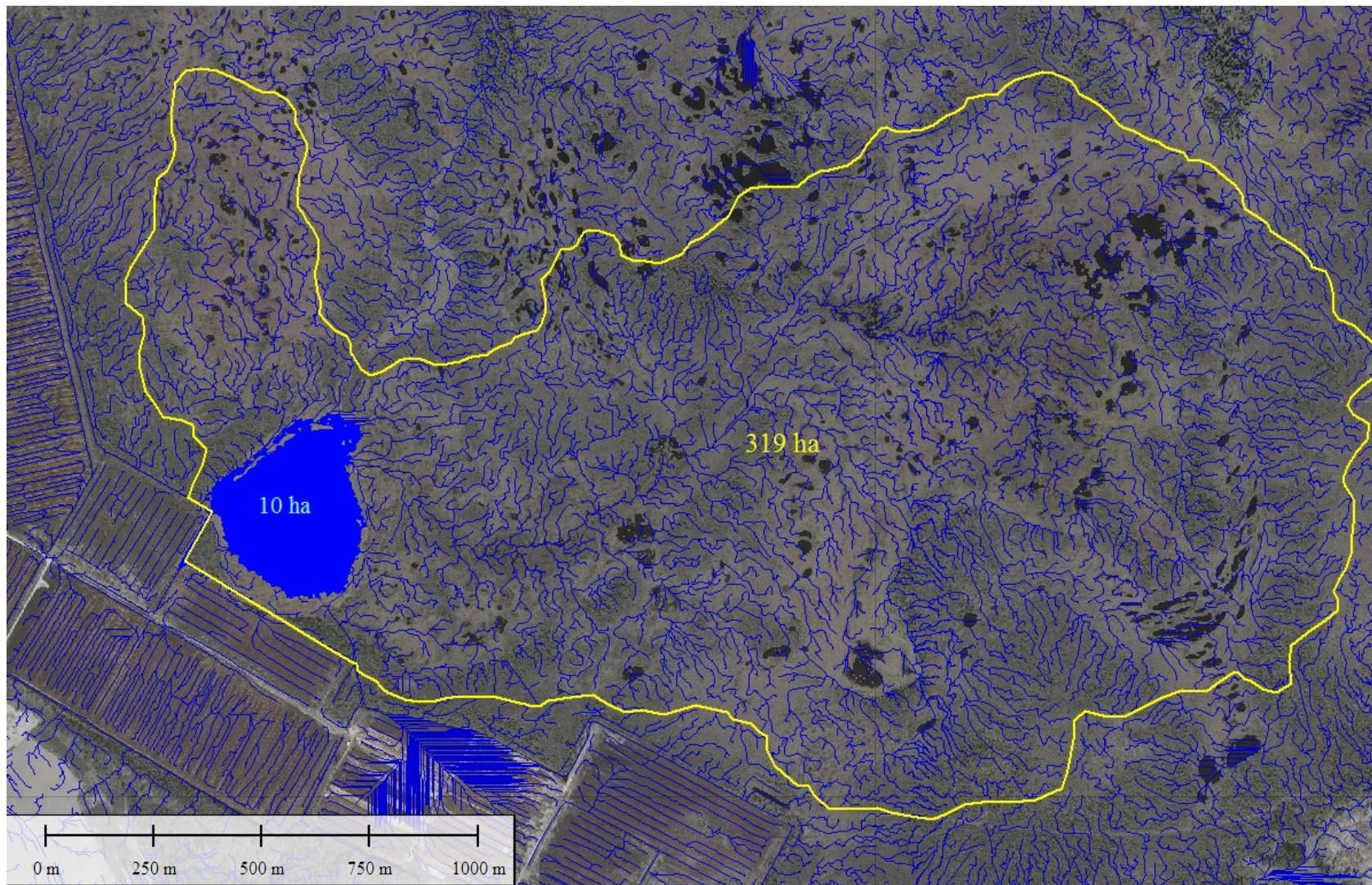
Sistēma			Reģionālais stāvs (horizonts)	Ģeoloģiskais indekss	Iežu sastāvs	Biezums, m	Vietējās stratigrāfiskās vienības, īss iežu apraksts un paleontoloģiskais raksturojums
Nodaļa	Stāvs						
D E V O N S - D	AUGŠDEVONS - D ₃	FRANAS	Gaujas	D ₃ gj		0 - 115	Gaujas svīta. Dzeltenpelēki smilšakmeņi, sarkanbrūni, gaiši zaļganpelēki, raibi aleirolīti, māli, aleirītiski māli.
		APAKŠFRANAS					
	VIDUSDEVONS - D ₂	ŽIVETAS	Burtnieku	D ₂ br		0 - 90	Burtnieku svīta. Sarkanbrūni vai dzeltenbrūni vizlaini smilšakmeņi, sarkanbrūni un raibi, reti zaļganpelēki aleirīti, aleirītiski māli, māli.
			Arukilas	D ₂ ar		28 - 84	Arukilas svīta. Gaiši sarkanbrūni smalkoraudaini smilšakmeņi, sarkanbrūni, reti zaļganpelēki, raibi aleirītiski māli, māli, aleirolīti
EIFELA		Narvas	D ₂ nr		60 - 126	Narvas svīta. Pelēki, zaļganpelēki domerīti, māli, dolomītiski māli, pelēki mālains dolomīti, dolomīti, ģipši, pamatnē brekcija.	

Projekta teritorijas virsmas LiDAR datu telpiskais modelis

Ar 3D modeli noteiktais Višezera sateces baseins

Laugas purva apgabala HM vertikālā shematizācija un modelī izmantotie hidroģeoloģiskie parametri

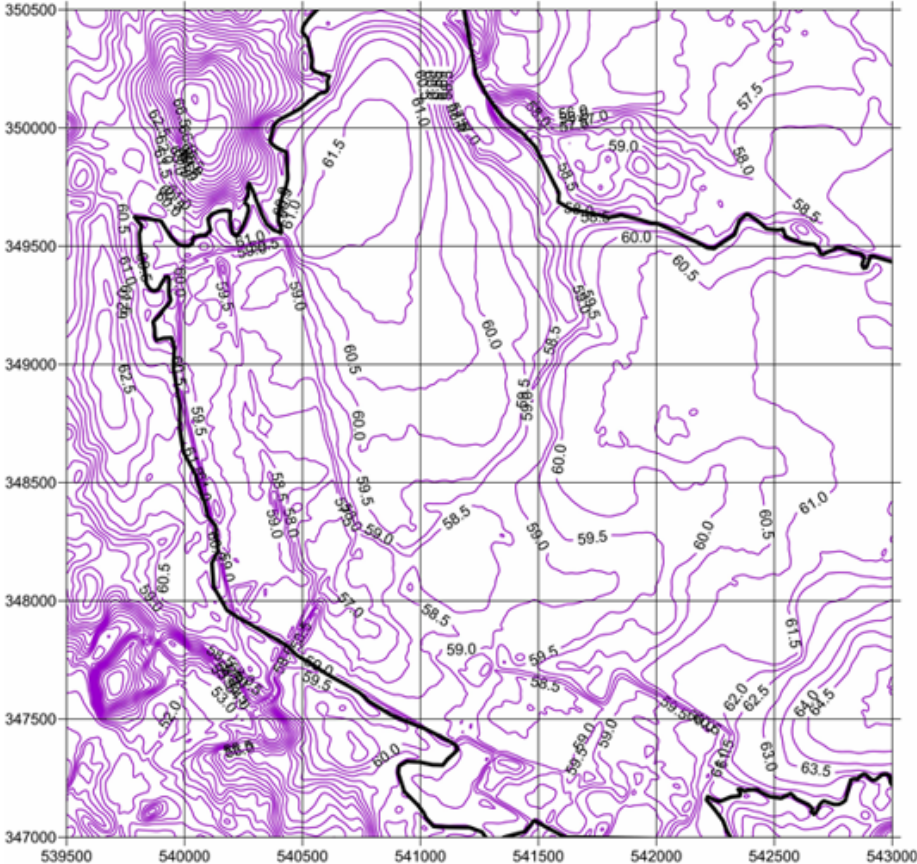
HM slāņa Nr.	Horizonts	Slāņa nosaukums	Slāņa kods modelī	Filtrācijas koeff. [m/d]	Slāņa biezums [m]	Piezīmes
1.		Reljefa virsma	rel.	10,0	0,02	Robežnoteikums
2.		Aerācijas zonas augša	aer.	0,1	0,02	
3.		Purva augša un morēna	B3, gQ	0,5 un 0,0014	0,7	$k_z/k_{xy}=0,1$
4.		Purva vidus un morēna	B2, gQ	0,01 un 0,0014	0,5-10,2	Sprostslānis
5.		Purva pamatne un morēna	B1, gQ	0,001 un 0,0014	0,5-10,2	Sprostslānis
6.		Morēna	gQ	0,0014	14,0-23,7	$k_z/k_{xy}=0,3$
7.		Salaspils sprostslānis	D3gj1z	0,00028	0,1-16,6	Sprostslānis
8.		Gaujas ūdens horizonts	D3gj1	10,0	0,02	Robežnoteikums

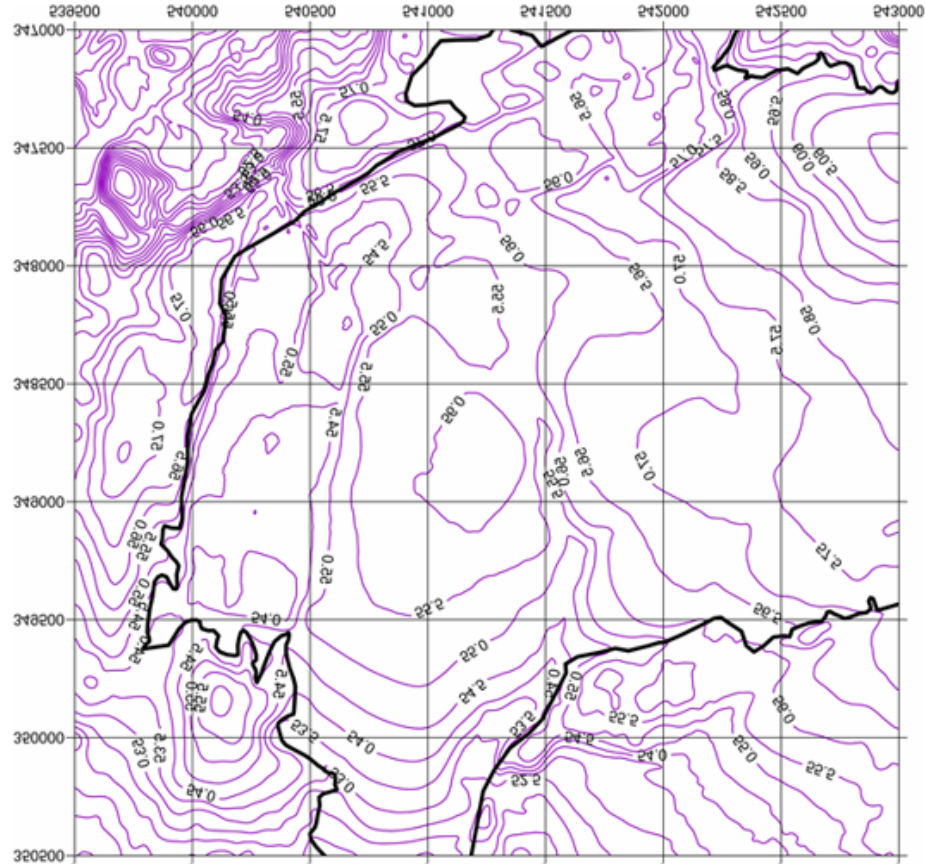
A – pazemes ūdens līmenis B1 slānī, m vjl.

B – pazemes ūdens līmenis gQ slānī, m vjl.

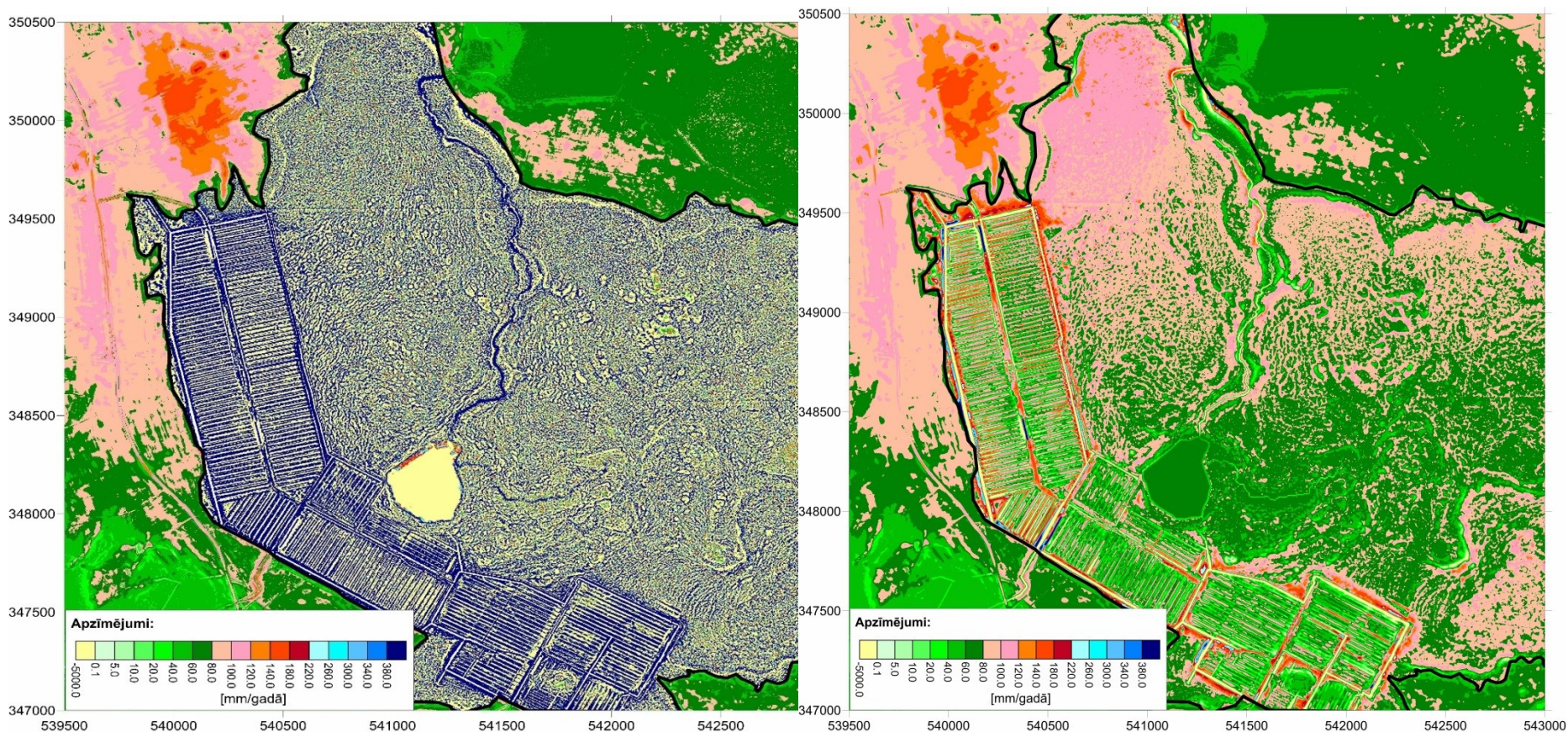
A

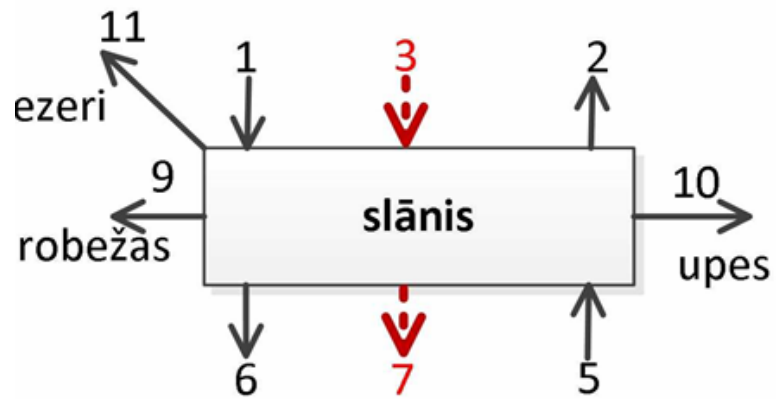
B

Modelētā purva nogulumu slāņa B3 un B2 ūdens krājumu papildināšanās ar atmosfēras nokrišņiem to vertikālās infiltrācijas rezultātā, [mm/gadā]

Bilances tabulu grafiskā skaidrojuma lēģenda

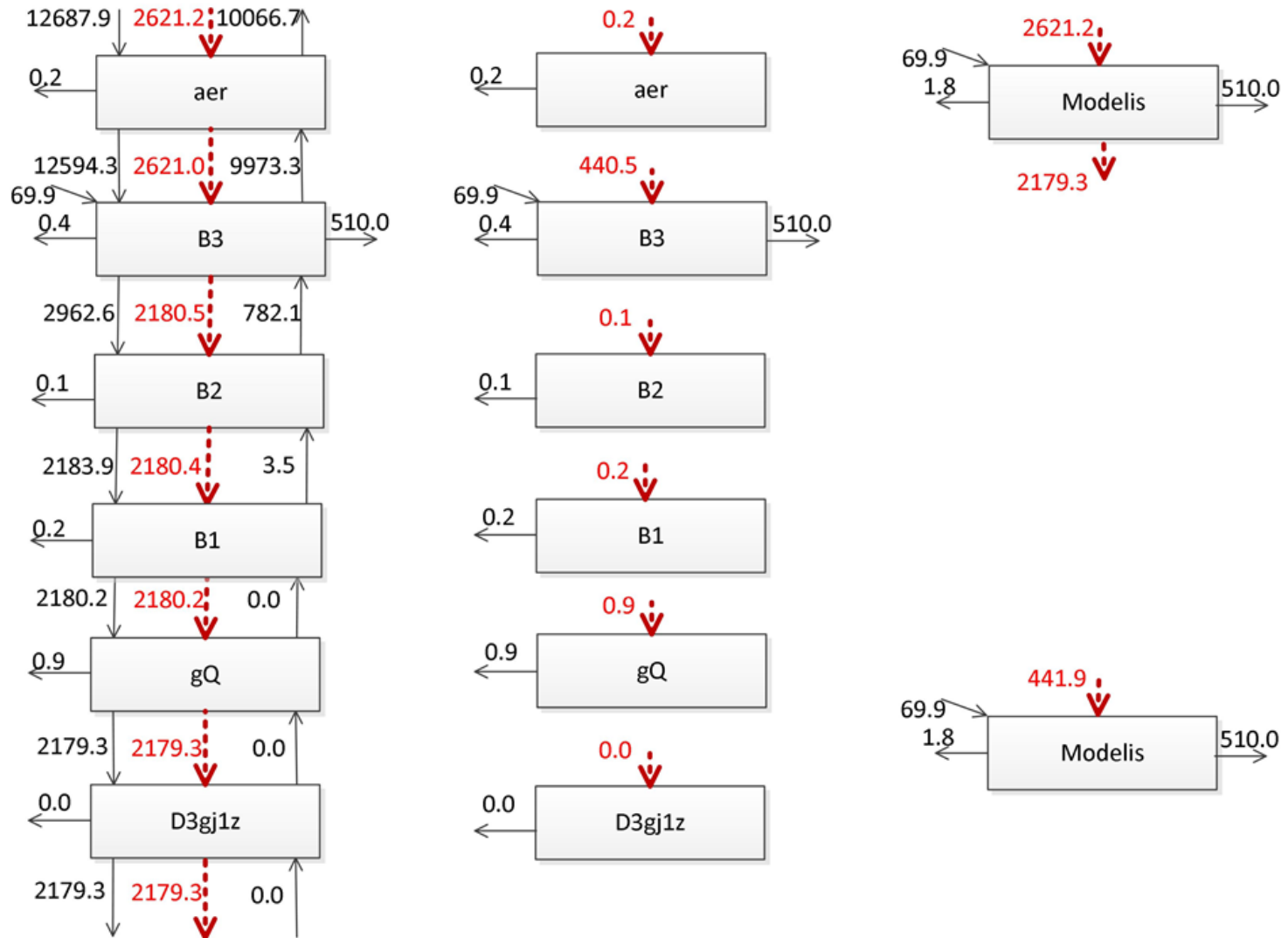
a) GV bilance

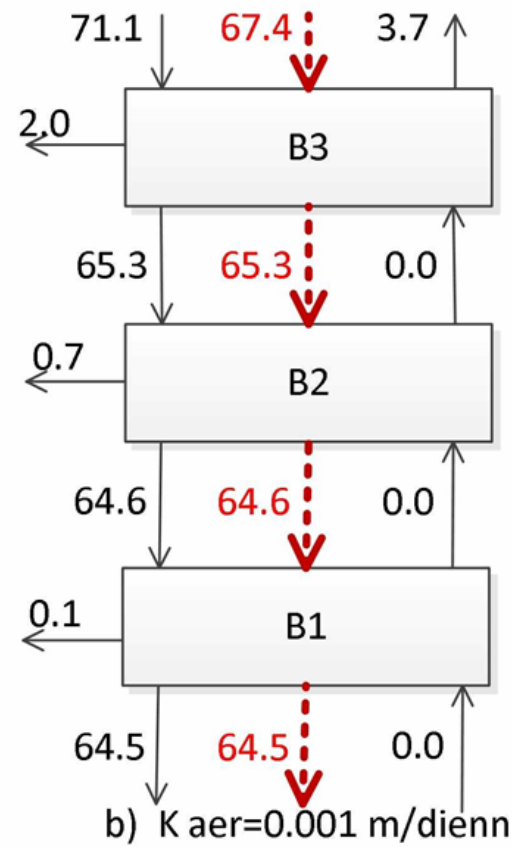
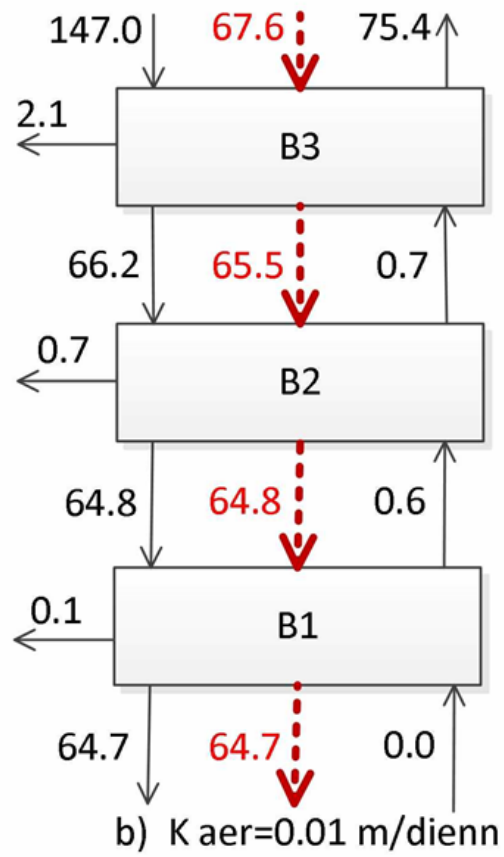
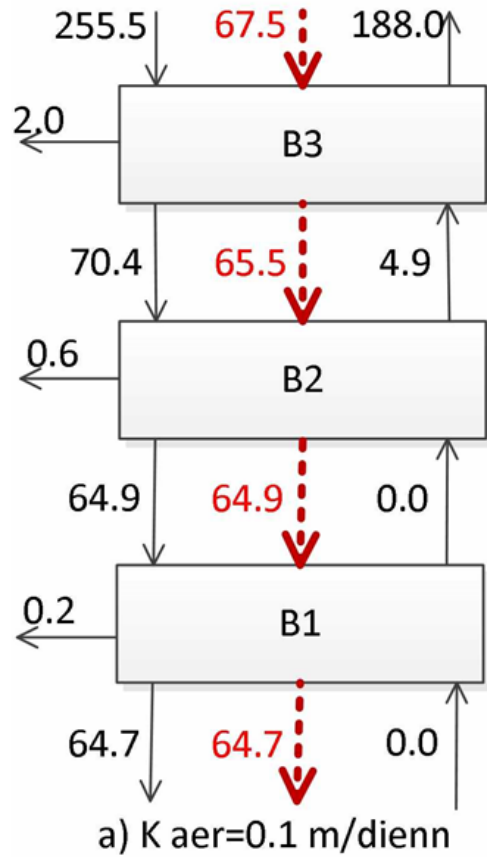
b) lokālā bilance

→ GV plūsma   -.-> aprēķinātā plūsma

Pazemes plūsmu bilances (2. tabula) grafiskais skaidrojums

Pazemes plūsmu bilances (2. tabula) grafiskais skaidrojums

Pazemes ūdeņu bilances elementu aprēķins Laugas purva modeļa teritorijai

Slāņa kods	Ūdens apjoms, m ³ /d									
	Slāņa augša			Slāņa apakša			Kopā	Caur modeļa robežām	Upēs un grāvjos	Ezeros
	ieplūde	izplūde	2+3	ieplūde	izplūde	5+6	4+7			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
aer.	12688	-10067	2621	9973	-12594	-2621	0	0	0	0
B3	12594	-9973	2165	782	-2963	-2181	441	0	-510	70
B2	2963	-782	2181	4	-2184	-2180	0	0	0	0
B1	2184	-4	2180	0	-2180	-2180	0	0	0	0
gQ	2180	0	2180	1	0	-2179	1	-1	0	0
D3gj1	2179	0	2179	0	-2179	-2179	0	0	0	0
Modelis	12688	-10067	2621	0	-2179	-2179	442	-1	-510	70

Paldies par uzmanību

